

Η θεωρία στην πράξη-παράδειγμα

Mal du depart

Νίκος Καββαδίας (11 Ιανουαρίου 1910 – 10 Φεβρουαρίου 1975)

Στην αδερφή μου Ζένια

“Θά μείνω πάντα ίδανικός κι ανάξιος έραστής
τῶν μακρυσμένων ταξιδιῶν και τῶν γαλάζιων πόντων,
καί θά πεθάνω μία βραδιά, σάν ὄλες τις βραδιές,
χωρίς νά σχίσω τή θολή γραμμή τῶν ὀριζόντων.

Γιά τὸ Μαδράς, τὴ Σιγκαπούρ, τ’ Ἀλγέρι και τὸ Σφάξ
θ’ ἀναχωροῦν σάν πάντοτε περήφανα τὰ πλοῖα,
κι ἐγώ, σκυφτός σ’ ἓνα γραφεῖο με χάρτες ναυτικούς,
θά κάνω ἀθροίσεις σέ χοντρά λογιστικά βιβλία.

Θά πάψω πιά γιά μακρινὰ ταξίδια νά μιλῶ
οἱ φίλοι θά νομίζουने πῶς τὰ ἔχω πιά ξεχάσει,
κι ἡ μάνα μου, χαρούμενη, θά λέει σ’ ὄποιον ρωτᾷ
«Ἦταν μία λόξα νεανική, μα τώρα ἔχει περάσει...»

Μὰ ὁ ἐαυτός μου μία βραδιὰν ἐμπρός μου θά ὑψωθεῖ
καὶ λόγο, ὡς ἓνας δικαστὴς στυγνός, θά μοῦ ζητήσῃ,
κι αὐτὸ τὸ ἀνάξιο χέρι μου ποὺ τρέμει θά ὀπλιστεῖ,
θὰ σημαδέψει, κι ἄφοβα τὸ φταιχτή θά χτυπήσει.

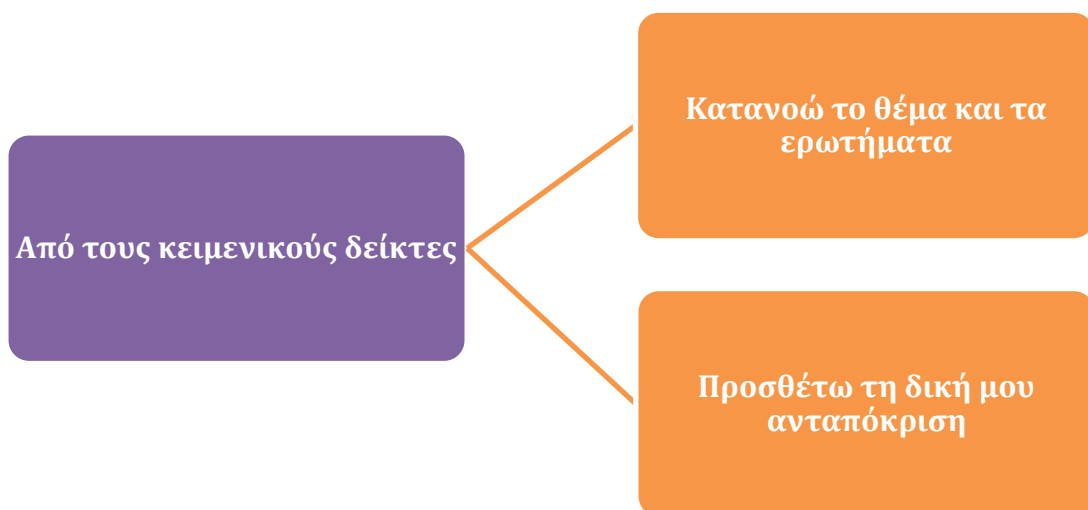
Κι ἐγώ, ποὺ τόσο ἐπόθησα μία μέρα νά ταφῶ
σὲ κάποια θάλασσα βαθιὰ στὶς μακρινὲς Ἰνδίες,
θὰ ἔχω ἓνα θάνατο κοινὸ και θλιβερὸ πολὺ
και μιὰ κηδεῖα σάν τῶν πολλῶν ἀνθρώπων τις

Ερωτήματα που προκύπτουν από το

ΔΙΚΤΥΟ 1° «Όταν θέλεις να φύγεις...»

Η επιθυμία ή η ανάγκη για φυγή, ο φόβος για τη φυγή, οι αναστολές και τα διλήμματα, η εκπλήρωση ή η μη εκπλήρωσή της, συνιστούν πολύπλευρες και πολύσημες «ανθρώπινες καταστάσεις», που αποτυπώθηκαν πολλαπλά στον λογοτεχνικό λόγο. Οι καταστάσεις αυτές, καθώς και οι λογοτεχνικές τους αναπαραστάσεις, είναι συχνά ιστορικά προσδιορισμένες. Ποιος δεν θέλησε κάποτε «να φύγει» από κάτι; Από μια εμπειρία «αιχμαλωσίας» σε κάτι που δεν του ταιριάζει πια· από μια σχέση· έναν τρόπο ζωής· μια ιδεολογική δέσμευση· από τη φτώχεια ή τη στενότητα ενός τόπου που τον διώχνει προς τους απλόχωρους ορίζοντες του κόσμου, ορίζοντες που τόσα υπόσχονται; Ή, και από τον ίδιο του τον εαυτό. Από συνήθειες, εξαρτήσεις, αδράνειες, πάθη ... από ό,τι αρχίζει να βιώνει ως τα δεσμά του.

Mal du depart

Νίκος Καββαδίας (11 Ιανουαρίου 1910 – 10 Φεβρουαρίου 1975)

Ερώτηση: Ποιο είναι το θέμα που, κατά τη γνώμη σας, προκύπτει από το κείμενο; Ποια είναι η στάση του ήρωα; Ποια είναι η δική σας απάντηση;

A. Εντοπίζω τους κειμενικούς δείκτες

Στην αδερφή μου Ζένια

“Θά μείνω πάντα ιδανικός κι ανάξιος έραστής
των μακρυσμένων ταξιδιών και των γαλάζιων
πόντων.

και θα πεθάνω μία βραδιά, σαν όλες τις βραδιές,
χωρίς να σχίσω τη θολή γραμμή των οριζόντων.

Για τὸ Μαδράς, τὴ Σιγκαπούρ, τ' Ἀλγέρι και τὸ Σφάξ

θ' ἀναχωροῦν σαν πάντοτε περήφανα τὰ πλοῖα,
κι ἐγώ, σκυφτός σ' ἓνα γραφεῖο με χάρτες
ναυτικούς,

θα κάνω ἀθροίσεις σὲ χοντρά λογιστικά βιβλία.

Θά πάψω πιά γιά μακρινὰ ταξίδια νὰ μιῶ

οἱ φίλοι θὰ νομίζουνε πὼς τὰ ἔχω πιά ξεχάσει,
κι ἡ μάνα μου, χαρούμενη, θὰ λέει σ' ὅποιον ρωτᾷ
«Ἦταν μία λόξα νεανική, μὰ τώρα ἔχει περάσει...»

Μὰ ὁ ἐαυτός μου μία βραδιὰν ἐμπρός μου θὰ ὑψωθεῖ

καὶ λόγο, ὡς ἓνας δικαστὴς στυγνός, θὰ μοῦ ζητήσῃ,

κι αὐτὸ τὸ ἀνάξιο χέρι μου πὸν τρέμει θὰ ὀπλιστεῖ,
θὰ σημαδέψῃ, κι ἄφοβα τὸ φταίχτη θὰ χτυπήσει.

Κι ἐγώ, πὸν τόσο ἐπόθησα μία μέρα νὰ ταφῶ
σὲ κάποια θάλασσα βαθιὰ στὶς μακρινὲς Ἰνδίες,

θά ἔχω ἓνα θάνατο κοινὸ και θλιβερὸ πολὺ

και μιὰ κηδεῖα σαν τῶν πολλῶν ἀνθρώπων τὶς
κηδεῖες.”

B. Κατανοώ το περιεχόμενο

Ματαιίωση
της επιθυμίας για μακρινά
ταξίδια

δεν θα πραγματοποιήσω ταξίδια
σε εξωτικές χώρες

θα συνεχίσω να ασχολούμαι με
τετριμμένες συνήθειες
Αντίθεση

Δεν θα εκφράζω τα όνειρα και
τις επιθυμίες μου
Οι φίλοι και η μητέρα μου θα
πιστεύουν πως εγκατέλειψα τα
όνειρά μου

Εγώ, όμως, θα κρίνω ένοχο τον
εαυτό μου

Θα τον τιμωρήσω

και ακόμα και ο θάνατός μου θα
είναι θλιβερός
παρομοίωση

Γ. Συντάσσω το ερμηνευτικό σχόλιο

Θέμα Στάση του ποιητή	<p>Κεντρικό θέμα του ποιήματος είναι η διάψευση/ματαίωση των ονείρων του ανθρώπου για την επιλογή ενός περιπετειώδους επαγγέλματος και ο συμβιβασμός του με μια συνηθισμένη ζωή σαν όλων των ανθρώπων.</p>
Η στάση του ποιητή	<p>Η στάση του ποιητή υποδηλώνεται στον πρωτοπρόσωπο μονόλογο του ήρωα, όπου εκφράζονται οι σκέψεις και τα συναισθήματα του. Το ποιητικό υποκείμενο εγκαταλείπει τα όνειρά του για περιπλάνηση σε μακρινούς και εξωτικούς προορισμούς ως ναυτικός (θα μείνω πάντα ιδανικός ... και των γαλάζιων πόντων), θα συμβιβαστεί με το επάγγελμά του (σκυφτός σε ένα γραφείο ... λογιστικά βιβλία), επιλογή που μάλλον υπαγορεύεται από το οικογενειακό του περιβάλλον (η μητέρα του αντιμετωπίζει την επιθυμία του σαν "λόξα"). Γι' αυτό του το «αδίκημα» στις δύο τελευταίες στροφές σε μία φανταστική δίκη ο ίδιος ως δικαστής θα καταδικάσει τον εαυτό του σε θάνατο (Μὰ ὁ ἑαυτός μου μία βραδιὰν ἔμπρός...τὶς κηδεῖς.). Διότι η απόφασή του να εγκαταλείψει τα όνειρά του και να ζήσει μια ανούσια ζωή ισοδυναμεί με θανατική καταδίκη.</p>
Τεκμηρίωση με κειμενικούς δείκτες	
Η δική μου απάντηση	<p>Πράγματι, πολλές φορές, οι αντίξοες περιβαλλοντικές συνθήκες καταδικάζουν τους ανθρώπους σε συμβιβασμούς που οδηγούν στην ψυχοφθόρα ματαίωση των προσδοκιών τους. Ωστόσο, για μένα, είναι προτιμότερο να αγωνιστώ με κάθε μέσο να υλοποιήσω τα όνειρά μου, παρά να συμβιβαστώ σε μια κατάσταση ζωής που θα με έκανε δυστυχισμένη. (203 λέξεις)</p>